

Kölden i maj präglade såförsök

TEXT & FOTO
ANDERS FÄLLMAN

Mats Engquists storskaliga jämförelse av konventionell etablering och direktsådd på Hacksta gård i södra Uppland gav intressanta utslag redan det första året. Det direktsådda höstvetet led mer under köldperioden i maj.

20 SEPTEMBER 2016. Den konventionella sådden gjordes med Rapid (12,5 cm radavstånd) efter bearbetningar med Carrier. Direktsådden gjordes med Seed Hawk (25 cm radavstånd) och med Multiva VM (16,5). Alla tre sådde samma utsädesmängd. Förfrukt var vårraps.

Fältet och årets odling

JORDART: Något mullhaltig mellanlera.

STALLGÖDSEL: Nej.

FÖRFRUKT: Vårraps.

GRÖDA: Höstvete, 400 kärnor/m², sorten Julius.

SÅDATUM: 19 september.

GÖDSLING: Gemensamt för alla tre.

80 kg/ha N (28 mars)

80 kg/ha N (10 maj)

30 kg/ha N (14 juni)

NEDERBÖRD: april maj juni juli
18,8 7,6 54,1 8,1 mm

NEDERBÖRD (10 års medel):
25,8 37,1 60,4 69,5

BESTÅNDEN: Konventionellt Direktsådd

SKOTT PÅ VÅREN: 720/m² 390/m²

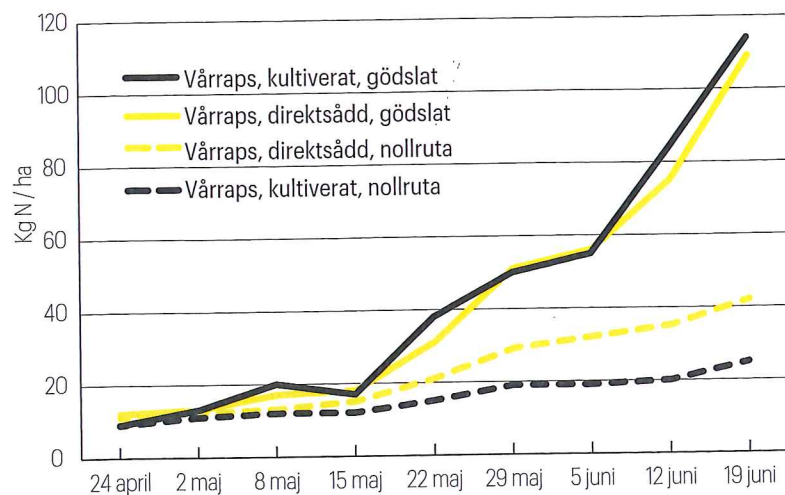
AX/M²: 650/m² 660/m²

SKÖRD, RELATIVTAL: 100 103/99,5*

VATTENHALT %: 17 18,5/20,7

*Seed Hawk/Multiva VM

Kväveupptag i konventionellt jmf med direktsådd

24 APRIL. Jordbruksverket startade sina veckovisa mätningar av kväveupptaget i den konventionella etableringen och i den direktsådda. Dels där höstvetet gödslades, dels i ogödslade nollrutor för att mäta markens kväveleverans.

8 MAJ. En serie nätter i maj med sträng kyla påverkade vetet i de fläckar där det var mycket halm i ytan. Effekten beror antagligen på flera saker. En är att halmen gav ett kallare mikroklimat vid markytan. Mats Engquist, driftsledare på Hacksta gård i södra Uppland, konstaterar att yttjorden är mer än två grader kallare i den direktsådda delen av fältet.

12 JUNI. I begynnande axgång. Konventionell sådd till vänster, direktsådd till höger. Det till vänster ligger en aning före i utvecklingen och är betydligt lägre. Skillnaden bestod fram till skörd. Det visade sig också som några procent högre vattenhalt vid skörd.

Hacksta gårds initiativ att göra en gårdsanpassad jämförelse av konventionell etablering och direktsådd över en växtföljd fick en dramatisk start. En sval odlingssäsong kompenserade för torkan. Men perioden i maj med en rad iskalla nätter tog hårdare på det direktsådda vetet. Ju mer växtrester på ytan, desto starkare påverkan. Man såg ingen påverkan i vetet som hade satts i tillrett bruk.

Flera faktorer samverkade. En faktor är förmodligen att växtresterna reflekterade solenergin medan den mörka jorden lagrade in och när natten kom med kölden var skillnaden i förmåga att värma luften nära markytan tillräcklig för att ge synbara skillnader. En annan skulle kunna vara skillnader i fukthalt i yttjorden.

Betydelsen av att fördela skörderesterna jämnt i direktsådd diskuteras ofta och den faktorn blev väldigt tydlig denna säsong.

Andra intryck från säsongen var att veteplantorna i direktsådden tenderade att vara mer välutvecklade på hösten men hade färre skott per kvadratmeter på våren, trots samma

utsädesmängd. En annan mycket intressant skillnad, denna torra sommar, var att markytan på den bearbetade delen av fältet tenderade att vara mer uttorkad under sträskjutningen.

Efter axgång var det jämnt mellan metoderna igen, då båda hade ungefär lika många ax per kvadratmeter. Det direktsådda vetet axade lite senare och höll sig grönt något längre.

– Inför skörd trodde jag att det direktsådda vetet skulle ge högre skörd men skillnaden blev hårfin, med Seed Hawk- sådden som knapp segrare, konstaterar Mats Engquist.

– Jag tror att den torra säsongen

»Inför skörd trodde jag att det direktsådda vetet skulle ge högre skörd men skillnaden blev hårfin.«

betydde mer än kölden i maj. Att den konventionella sådden led mer av torkan på grund av den grunda bearbetningen och mycket skörderester runt utsädet.

Mats Engquist räknar med en fortsättning på projektet på Hacksta nästa säsong, då med vårkorn.

Lantbrukartrion som sår i pilotstudien. Från vänster: Anders Karlsson, Mats Engquist och Mats Pettersson.

Hackstas pilotstudie

EN INFORMELL pilotstudie som startade våren 2016 med grödan vårraps. Studien jämför konventionell sådd och direktsådd på ett cirka 9 hektar stort fält på Hacksta gård, Enköpings Näs. Gården ägs av Pontus Olsson och drivs som ett driftsbolag.

GÅRDENS DRIFTSLEDARE Mats Engquist driver studien tillsammans med intresserade kolleger och med tidningen Lantmannen som observatör och resurs.

TRE OLIKA SÅMASKINER sår var sin fast anlagda del av fältet. En tredjedel bearbetas och sås, en tredjedel sås direkt i stubben med en maskin med raka billar (Seed Hawk tills vidare) och en tredjedel sås direkt i stubben med en maskin med skivbillar (Multiva/VM tills vidare).

STUDIEN drivs på obestämd tid. Helst minst ett växtföljdsomlopp för att bygga erfarenheter över tid. Tänk grödföljd: vårraps – höstvet – vårkorn – höstvet – höstvet – avbrottsgröda (raps/lin/åkerböna).

SKÖRDEBEDÖMNINGEN baseras på skördekartering. Jordbruksverket (Greppa och Växtskyddscentralen) bistår med graderingar och mätningar. Upplägget kan komma att omformas.

21 JUNI. Konventionell sådd till vänster, direktsådd till höger. Det direktsådda vetet axade senare i centrum av varje tröskstråk efter förfrukten vårraps. Det var troligen mest en effekt av bättre vattentillgång under växtresterna som höll tillbaka tillväxten under de torra förhållanden som rådde.

8 AUGUSTI. En extrem årsmånseffekt. Sämre fläckar i det direktsådda på grund av kölden i maj.